

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגר"ח"ק צוקללה"ה

ערלה כ. - ביכורים ז: - ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר - גליון 25

כ מתי צריך להרים מתערובת אע"פ שבטלה, הובא במתני' לעיל טו. התרומה חלה וביכורים עולים בא' ומאה וצריך להרים, אבל ערלה וכלאי הכרם הבטלים בא' ומאתים א"צ להרים וטעם החילוק לפי דשאני ערלה וכלאי הכרם שאין בהם גול השבט משא"כ תרומה שיש בה גול השבט ואף שבטל האיסור מ"מ הממון כהן לא בטל ברוב, ואה"נ אם אין הכהן מקפיד על התרומה כגון בתרומת כליסין וחורבין ושעורים באדום א"צ להרים.

המקור דערלה וכלאי הכרם עולים בא' ומאתים - כלאי הכרם דכ' בכלאי הכרם פ' תוקדש המליאה וכו' בתרומה מליאה מלאתך ומעך לא תאחר, וילפי' בגו"ש דערלה כתרומה, והא דהחמירו חכמים בדעי מאתים ולי"א דעולים בא' ומאה כתרומה לפי דכלאי הכרם אסורים אף בהנאה, ו**ערלה** עולה בא' ומאתים לפי שאסורה בהנאה ככלאי הכרם, אמנם ה"מ לר"ע דיליף 'למ' מילמד', אבל לר' ישמעאל דס"ל שאין לומדים 'למד מילמד' ילפי' גו"ש פרי דעורתם את פריו מפר"י דתרו"מ דכ' מפר"י האדומה, לר"ש וגו"א, אבל אי"ל דילפי' בקי"ו מתרומה האסורה לזרים כיון דיל' ערלה ערלה שאלהה בהנאה.

כא צירוף איסורים בנו"ט ולאיסור, לת"ק ערלה וכלאי הכרם מצטרפים זה עם זה לאיסור ובנו"ט, לר"ש אין מצטרפים כלל, לר"א מצטרפין לאיסור בנו"ט מין בשאינו מינו אבל אין מצטרפין לאיסור מין במינו, ו**נ"מ בגי' קבין ערלה וגי' קבין כלאי הכרם שנפלו יחד למאה סאה חולין** וגי' קבין ממאה סאה הם א' חלק"ק מצטרפים שניהם לאיסור, ולר"א ור"ש אין מצטרפים, ואם נפלו **ממתחילה גי' קבין ערלה ואח"כ נפלו גי' קבין כלאי הכרם ועוד** - לכונ"ע אין מצטרפים לאיסור והכל מתיר לפי שהערלה בטלה מתחילה, וכיון דבטלו הראשונים לכן אפי' נפלו אח"כ גי' ועוד הרי"ו מותר, ואיירי כשנדוע לו בין הנפילה הראשונה לשנייה, **אבל ילח"ס** האם מועיל ידיעת חברו, והאם מועיל ידיעת ספק [כגון שהיו ב' חביות ולא ידע לאיזו נפל תחילה, או שיש ספק בחבית אחת האם יש בה מאתים ולא נודע לו הספק בגיניהם].

ילה"ס נפולו ג' קבין ערלה למאה סאה ואח"כ נפלו עוד ג' קבין ערלה האם מצטרפים לאיסור אע"פ שנפלו בזה אח"כ ואין להוכיח מפ"ה דתרומות דסאה תרומה שנפלה למאה ולא הסיפק להרים עד שנפלה אחרת הרי"ו אסורה כיון דהתם שאני לפי דבעי הרמה [א.ה.ו. ולכן ליכא תערובת אע"פ דהא דצריך להרים הוא מין גול השבט, וכמבואר בתוס' ב"ק ק, ו] ואף לר"ש דמתני' התם היינו משום דס"ל דהוי כמי שהורם.

פ"ב ה"ב

כב התרומה וערלה מעלין זה את זה - פ"י סאה תרומה שנפלה למאה סאה חולין [דהיינו לצט"י סאה חולין] ולא בטלה התרומה, ואח"כ נפלו ג' קבין ערלה או של כלאי הכרם - הרי אלו מעלים זה את זה לפי דג' קבין בטלים במאתים ואף התרומה הני חלק מהמאתים מ"מ התרומה מעלה את הערלה, וכיון דהערלה בטילה נמצא ידוח עם התרומה [והחולין] איכא מאה סאה ועוד וס"ל לר' יהושע [פ"ד תרומות], ולעיל פ"א דמאה ועוד מעלין את התרומה, וצ"ל דהך מתני' ע"כ כ"א ור"א דאין איסורם מצטרפים לאיסור דאי מצטרפים כיצד מעלין זו את זה, ולכן גריס הגר"א שנפלו הגי' קבין ערלה וכלאי הכרם באין בב"א, אבל הרי"מ והר"ש לפי למתני' דערלה מעלה את התרומה באופן שפולה הערלה למאתים וקפ"ל שאין שנתערב ערלה בחולין מ"מ מעלים את התרומה, והא דתרומה מעלה את הערלה איירי באופן שפולה תרומה לצט"י חולין ואף שלא בטלה מ"מ ראייה היא לכהנים, אבל סוגיית הירושלמי לא משמע הכי.

כג הא דערלה מעלה את התרומה אע"פ דהוי איסור המעלה את ההיתר [ולכאוו' הוי כתרומה טמאה שאינה מעלה את הטהור], מ"מ אמרי' דמעלה כיון דהא תרומה מצטרפת עם ערלה להתיר אי"ו דוקא לכהנים המתרים באכילת תרומה אלא אף לזרים ומשום דאיסורים מעלים זה את זה, וי"מ דדוקא כלפי זרים מבטלין זו את זה [דאין תרומה יותר חמורה מעולה ולכן היא במינה [א.ה.ו. הוי כטמאה בטמאה], וראייה

דמתני' מיירי בורים מסיפא דערלה וכלאים מעלים זה את זה [דאין טעם לחלק בין זרים לכהנים].

ערלה וכלאים מעלים זא"ו, וכגון סאה ערלה שנפלה למאתים [דהיינו קצט"ו] ולא בטל הערלה ואח"כ נפלה סאה ועוד כלאים - הרי"ז מותר.

פ"ב ה"ג

אופנים שמחמירים בתערובת, הנה יבש ביבש עולה בא' ומאה וא' ומאתים, אבל המחמץ המתבל והמדמע לח בלח בתרומה ערלה וכלאי הכרם - אסור אפי' יש בו א' ומאה וא' ומאתים [אמנם לא מצינו לחומראו זו במדמע ולעולם אסור רק בא' ומאה לפי דא"א לעמוד על טעמו], ו**באופן שנפל ולא תיבל אז חמץ** - מין במינו [כשאור חיטים של תרומה בעיסת חיטים] לעולם אסור עד שיהא בו א' ומאה, ובמין בשאינו מינו [כגריסין שנתבשלו בעדשים -] מותר כיון דמין בשאינו מינו נאסר רק בנו"ט ולא אמרו א' ומאה אלא היבא שהאיסור בעין כיבש ביבש, [והא דלא תני גריסין שנתבשלו באורז לפי דהוי נו"ט לפגם אבל בעדשים הוי נו"ט לשבח, וקמ"ל דאפי' למ"ד דנטל"פ מותר הכא דהוי נו"ט לשבח אסרי' במתבל ומחמץ כנ"ל].

כד טומאה במתבל ומדמע, לר"ש המחמץ והמתבל אף מטמאים בפחות מכביצה [דחשבי' למתבל כתפוח וחשבי ככביצה], ו**לב"ה** אין מטמאים א"כ"כ בהם כביצה, וי"א בשם שמואל הוקד כד' ב"ה.

ילח"ס האם החמירו דמחמץ מטמא בפחות מכביצה אף באופן שאינו אסור אלא רק טמא.

מי צבע שנפלו למקוה לת"ק פוסלים רק בגי' לוגין ולא בשינוי מראה, ו**לר"מ** פוסלים, דכל הפוסל בגי' לוגין פוסל גם בשינוי מראה - ור"מ ס"ל כשי"ב ב"ש דמתבל מטמא אע"פ שאין בו כביצה.

חימץ מעיסה שנתערב בה מחמץ לעיסה אחרת אסורה העיסה השניה, ואפי' שהוסיף על הראשונה וביטלה [נתעשה העיקר טפל והטפל עיקר].

האם איסור אוסר לאחר שהרים מהתערובת, שאור של תרומה שנפל והגביהו ואח"כ נתחמצה העיסה מותרת, אבל תאנה שנפלה למאה והגביהו ואח"כ הוכרה התרומה אסורת כיון דשאני תאנה שהוכרה.

כה כמה ריבה על תערובת איסור מותרת, גריסין של תרומה שנתערבו בעדשים ויש בהם נו"ט וריבה בעדשים חולין והיינו בשונג לפי דאין מבטלין איסור לכתחילה - **לרבי** צריך שירבה על כל התערובת משום דחתיכה נעשת נבילה ונעשה הכל איסור, ו**לר' ישמעאל** ב"ר יוסי עד שירבה על האיסור דס"ל אין ח"נ"ג.

גריסין תרומה שנתבשלו עם עדשים חולין ואין בהם נו"ט את ריבה עליהן גריסין של חולין לא אמרי' דמעורר מין את מינו לאיסור אם אין בגריסין א' ומאה [כדין מין במינו], ואף למ"ד אין ח"נ"ג מ"מ שמא כיון דריבה גריסין נאמא דאסורים ומ"מ לי"א דהאיסור שהבטל חזרו ויעורו כדאמר' ביין נסך שנפל למים חזרו ונפל יין מותר דחזי' להיתר כמי שאינו ותילתא רק אם יש באיסור נו"ט ולי"א דהאיסור חזרו ויעורו.

פ"ב ה"ד

תערובת שאור חולין ותרומה בעיסת חולין, שאור חולין ושאוור תרומה שנפלו לעיסה ויש בכל אחד כדי לחמץ וחימצו יחד אסור דזה וזה גורם אסור - **לר' יוחנן** ר"ש פליגי על ת"ק גי'מ"ס ל' דמותר יין דס"ל זה וזה גורם מותר, **ולר' יונה** אף ר"ש ס"ל דזה וזה גורם אסור.

שאר של חולין שנפל לתוך עיסה וחימצה ואח"כ נפל שאור של תרומה או כלאי הכרם - לת"ק אסור, ולר"ש מותר דנו"ט לפגם מותר, וביאר ר' יונה הג"ל דה"מ דנח' כשנפל שאור חולין תחילה וחימץ בכל כוחו ואח"כ נפל של תרומה דנח' אי נטל"פ אסור או מותר, אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה גם ע"י התרומה ובהא לכונ"ע אסור.

נו"ט לשבח ונו"ט לפגם, תניא דלר"מ נו"ט אסור בין לשבח ובין לפגם, ולר"ש אסור רק לשבח - **לר"ל** ה"מ דאסר ר"מ נטל"פ באופן שהשיבח מתחילה ואח"כ פגם היינו שהרבה בשאור עד שבלסוף פגם, אבל אם פגם מתחילה אף לר"מ נטל"פ מותר, **ולר' יוחנן** ר"מ אסר נטל"פ אף בפגם מתחילה, ולפי"ז דאן נתגן דשעורים שנפלו לבגד והבאישו מימיו מותרים - **לר"ב** כד' ר"ש, **ולר"ל** כד' [ה].

כו יונה הק' על ר"ל מסיפא דמתני' דר"מ אסר נטל"פ מתחילה והיינו דשאור חולין שנפל מתחילה ואח"כ נפל שאור תרומה דהוי נטל"פ מתחילתו, ואף דחזרו בו ר' יונה ואמר דאין אשה מחמיצה את העיסה כל צורכה ולכן הוי השביח ולבסוף פגם דאף לר"ל מודה ר"מ דאסור מ"מ ליה"ק על ר"ל דהלא אותו שבח כל שהוא אילו היה משיבח לבדו לא היה אסור [דאף דהוי מחמץ מ"מ לא חימץ כשיעור האסור], ולפי"ז אי"ו השביח מעיקרא, ושוב ילח"ס על ר"ל מ"ט אסר ר"מ נטל"פ מעיקרא.

ר' יונה אמר דאילה"ק לשי' דלא פליג ר"ש בדינא דזה וזה גורם מ"ט לא פליג ר"ש ברישא הלא לכאוו' גם ברישא וגם בסיפא הוי שבח ולבסוף פגם - כיון דיל' דשאני רישא דיש באיסור כדי לאסור גם ללא ההיתר אבל בסיפא אין באיסור כדי לאסור כיון דההיתר כבר החמיץ את העיסה.

פ"ב ה"ה

מין אחד של תבלין מג' איסורים כגון תרומה כ"כ ושביעית **או ג' מינים מאיסור אחד** - לת"ק מצטרפים, [וגי' מינים מצטרפים אע"פ שאינם מאותו מין מ"מ אי"ו נו"ט לפגם כיון דאיירי במיני מתיקה שכולם באים למתק והוי נו"ט לשבח], **ולר"ש** אין מצטרפים.

כז חילוקי דינים בנו"ט, **הדינן** שטעם ואמר קדירה זו אינה חסירה ונפגמה ע"י תבלין פלוני הרי"ו נו"ט לפגם, **ואפי' אבמ' דאיילו לא היה תבלין פלוני בקדירה לא היה נפגם** - הרי"ו מותר משום נטל"פ, **ואמנן** שטעם ואמר שהפגם מחמת שחסר תבלין זה בקדירה - הרי"ו אסור כיון דיכול לתקנה.

אין משערים נו"ט, ר' יוחנן אמר דכל איסורים שבתורה משערים אותו ע"פ בצל וקפלוט לפי שנותנים טעם ביותר, ור' יוחנן קאי קודם ששיעור חמץ דנו"ט הוא א' משישים, ותבלין שנותנים ממנו לקדירה פחות משיעור בצל וקפלוט וכגון **כמון** - **לר' יודן** משערים לפי מינו וכמבואר מהא דאוקי למתני' דג' מינים מצטרפים במיני מתיקה והיינו מחמת שהם נותנים טעם בשוה ושיעורם כבצל וקפלוט, אבל שאר מינים משערים בשיעורם, **ור' מנא** אמר דאין ראייה והא דאמרו במיני מתיקה רק מחמת שטעמן שוה ולכן נותנים טעם לשבח ולא לפגם, ואכתי ילה"ס בכמון כיצד משערים.

האם לוקין על נו"ט - **לר' יוחנן** אין לוקין על נו"ט עד שיטעם בו ממשול כיון דאיסור כיון ד'טעם כעיקר' אינו אלא מדרבנן, **ור' חמא** אב' הלא לוקין על בשר בחלב אע"פ שהוציא את האיסור ועי"כ משום ד'טעם כעיקר' דאו', אבל ר' יוחנן קיבלה מיניה כבעי"ז השומע טענת חברו פי' דלא חזר בו ר' יוחנן ושאיני בשר בחלב התורה אסרה את התערובת וכל חלק וחלק הוי איסור, משא"כ בתערובת האיסור בשר בחלב.

כח ר' אבהו בשם ר' יוחנן אמר דכל גוֹיט אין לוקין עליהם חוץ מגוי'ט ו**גו' נתיב** בבבא ברבי - **לר"ז** לוקין על גוֹי'ט רק אם טעם מגוּר כיון דטעם כעיקר לא דאו' אבל גויר לוקה אע"פ שלא טעם מגוּר כיון דרק בגויר ילפי' דטעם כעיקר דאו' מדי' מ'שרת' שאם שרה עניבים מיים נתנו טעם מיים אסורים, ומ"מ אינו לוקה עד שישתה מהמיים כבדי שיעלה כזית מהעניבים ואפי' כששתה כזית מהטעם הבלוע, [והא דכל גוֹי'ט מגויר לבל התורה כיון דבם חסותא מבאר דטעם כעיקר והו' ב' כתובים הבאים כאחד ואין למלדים], **ולר' באַ** טעם כעיקר דאו' לכל התורה ילפי' מ'שרת' ור' אבהו אמר דכל גוֹי'ט אין איסור והיתר מצטרפים אם אכל חצי כזית איסור וחצי כזית היתר אבל בגויר איסור והיתר מצטרפים וילפי' לה מדכ' וכל מ'שרת' לרבות דאפי' שרה פיתו בין חי"ב.

תני דמטיע לר"ז מכזית יין שנפל לקדירה ואכל ממנה כזית פטור, ורק אם אכל את כולה חייב [אבל לר' בא הלא

כיון שנפל כזית כזית].

תני דמטיע לר' באַ דכ' בגויר כ'ל אשר יעשה מגפן היין מהצרנים ועד זג לא יאכל' וגו', ומהא דכ' גם וכל משרת עניבים לא ישתה' ו"ל דאם שרה פתו בהן ויש בהם כדי להצטרף לזזית חייב ותני דמכאן לומדים לכל אסורים שבתורה כזית דגויר אסור אף שאינו איסור עולם אלא ר' ל יום, ואינו איסור הנאה, ויש היתר לאיסורו תוך לו יום ע"כ שאילה [וק' לר"ז דהא הכא לא טעם ממשון].

פ"ב ה"ו

שאר חולין ושאר של תרומה שנפלו לעיסה ואין ביד אחד לחמץ ונצטרפו לחמץ - **לר"א** אזלי' ע"פ האחרון שהוא גרם את החימוץ בעיסה, **לחכמים** לעולם יש האסור התרומה אסור אא"כ יש בידו לחמץ משום דזה וזה גורם לעולם מותר, [וכן אמר יעוור איש הבריה ששאל את גמליאל הזקן בשער המזרח].

כט יין נסך אסור, ואסור בכל שהוא מין במינו, ובשאינו מינו גבוּיט, **[כוס מיים שמוזג אותה ביין איסור וביין היתר אם נפל האיסור לבסוף אסור ואם נפל ההיתר לבסוף מותר - ו"א** דהיינו כר"א דמתני' דאזילי' אחר האחרון, **ו"נאָ** אפי' חכמים וחומור הוא בי"ד דאמר' יזה וזה גורם אסור, **אבל הך'** דא"כ אפי' נפל היתר לבסוף היה חומר ביין נסך.

מת והאם אומרים ר'יואן את ההיתר כמי שאינו', כוס מיים שמוזג ביין איסור והיתר לא ידיו הכי וההיתר הוו מין במינו אלא רואים את ההיתר כמי שאינו ואם יש באיסור גוֹי'ט הרי"ז אסור, ואם אין גוֹי'ט הרי"ז מותר - **לר' הושעיא** ה"מ אם נפל ההיתר בסוף דכיון שמוזג תחילה מהאיסור ובטל במיים ל"א דחור ועוור כשמוזג את ההיתר, אבל אלא נפל האיסור לבסוף כיון שמצא את היתר של ההיתר אסור במשהו ורבה היין על המיים, **ולר' הושעיא** ר' יוחנן אפי' אם האיסור נפל לבסוף מ"מ באים מיים ומבטלים אותו, ואפי' אם נמזג כל צרכו מההיתר אם יש באיסור גוֹי'ט הרי"ז אסור ואפי' אם אין גוֹי'ט מותר, **ור"ז** ג"כ פליג ע"ר' הושעיא אלא אפי' צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית יין נאסר היין, מ"מ אם נפלה לבור מיים רואין את ההיתר כמי שאינו ואם יש גוֹי'ט באיסור הרי"ז אסור, ואם לאו הרי"ז מותר.

ממתי חמץ של כותים מותר אחר הפסח, הנה הכותים דרושו ממחרת השבת יפינו חכהן, דהיינו יום ראשון, ומחמת כן היו מקדשים את החודש בימים שאינם ר"ח ונמצא שאכלו חמץ בפסח וחמץ אסור אחר הפסח משום חמץ שעבר עליו הפסח, וחמן ההיתר אחר פסח של **בעה"ב** האופים פ"א שבבבועי מותר לאחור ג' שבועות של אפיה כיון הדורין היה להשתמש בע"פ עיסה מהאסור של העיסה הקודמת ואחר ג'פ' לא חייש' לטעם השאור [והיוסי' רשב"א דאם הוא **אדם גדול** חשוב ועשיר שאופה הרבה או **אדם שמשא את בנו** ואופה הרבה אם אפה ג' תנורים בשבוע אחד הרי"ז מותר], ושל **ענתומים בכרפים** האופים בכל יום לאחור ג' ימים [והיוסי' רשב"א דאם **אפה ג' תנורים ביום אחד** הרי"ז מותר], ושל **נתחומים בכפרים** שאופים ללא קביעות - לאחור ג' תנורים, ור"ש אמר דמ"מ בכפרים צריך ג' ימים לחייש' שכל היום משתמש באותו שאור.

ל והא דעיסה שניה אסורה אע"פ דהוי זה וזה גורם הדלא הראשונה רק מעורב בה חמץ שעבר עליו הפסח - **ו"נאָ** דהיינו כר"א **[וש"מ דר"א אסר ל"ד אם האחרון היה איסור אלא אפי' בנפול בב"א]**, ויש שאמרו דאפי' חכמים ידו זה גורם מותר מ"מ המחמיר בחמץ **[וכ"מ דר"ח ר' חוסי' ור' אחי הוורו לחממיר, בזה וזה גורם בחמץ, וכיון דאי"ל דהחמירו כיחידאה ע"כ צ"ל דהחמירו בפסח כר"א וכן הלהנ].**

כלים שסכן בשמן טהור ובשמן טמא - **לר"א** אזלי' אחר הראשון משום דהאחרון שנבלע בכלי דוחק את הראשון ליפלט, **ולחכמים** אחר האחרון ולעולם האחרון ממחר ליפלט.
צלוחית מי תחתא שפיה צר - **לחנ"ק** מעלה וטובל בה כדרכו, **ולר' יהודה** מהני רק הזיהה הראשונה, ומלא ר' יוחנן דהיינו כשי' ר"א הנ"ל דהאחרון מוציא לחות מהאזוב ואי"ז מי תחתא, והנה ר' יוחנן אמר דר' יהודה אסר אפי' בספל שאינו דוחק את האזוב כבצלוחית [והא דאמרו צלוחית הודיע כוחם דחכמים דאפי' שדוחק יכול לחות שוב], **וש"מ דר"א אמר דתאלי'** אחר האחרון אפי' אם פלט באותו צד שסך **[ול"א דר"א וחכמים נח' דוקא היכא דפלט בצד אחר מאותו צד שסך]**.

פ"ב ה"ח

לֹא שאור תרומה ושאור כלאי הכרם שנפלו לעיסה ואין בכ"א כדי לחמץ וחיימוצו יחד, וכן תבגלין לקדירה שאין בכ"א לתבל - **לחנ"ק** אסור לזרים דשאור ותבלין מבי' וגו' שמות מצטרפים ומותר לכהנים, **ור"ש** מתיר אף לזרים דס"ל אין ב' שמות מצטרפין.

שאור של תרומה ושאור של שביעית שאין בהם כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו - **לחנ"ק** מותר לכהנים ולא לזרים, **ור"ש** מתיר אין לזרים, **ואם יש בכל אחד כדי לחמץ - לחנ"ק** אסור לזרים ולכהנים דיש בשביעית עצמה כדי לחמץ, **וראב"ש** מתיר לכהנים, **והא דלא אסרי' לכהנים משום שביעית** ו"ל דראב"ש קאי בשיטת אביו - **ג"מ** דאיידי בנפל שאור התרומה קודם, ושאור השביעית בא רק לפגום וס"ל דנטל"פ מותר כשי' ר"ש אביו, **וי"ג** דאפי' נפלו בב"א וס"ל כשי' אבינו דספיחין מותרים בשביעית **[ול"ד ספיחי ירק אלא אף ספיחי זרעים שהשאור בא מהם - מותרים]**, **וי"ג** דאפי' בב"א וס"ל כשי' אבינו דנטל"פ מותר ואי משום מה שהשביח מחתילה מ"מ לא אסרי' לכהנים משום דאין בשביעית כדי לחמץ ומ"מ לזרים משום דס"ל כחמיס דאיסורים מב' שמות מצטרפים לאיסור.

פ"ב ה"ט

לב חתיכה של קדשים ופיגול ונותר שיש בהכל יחד גוֹי'ט שנשתלו - **לחנ"ק** אסור לזרים ומותר לכהנים, **ור"ש** התיר אף לזרים משום דאין ב' איסורים מצטרפים.

תניא בברייתא דפיגול ונותר היינו של קדשים קלים, והא דלא אמרו של קדשי דיגול **לב' יונה** כיון דפיגול ונותר של ק"ק לוקין משום זרות, אבל של קק"ל אין לוקין משום זרות אף דאין זריקה מתרת אותם לאכילה והוו כקק"ל קודם זריקה ולכאז' אסורים משום זרות, מ"מ כיון דאין לוקין משום זרות אלא היכא דאין הזריקה מתרת לזרים אבל קק"ל מותרים לזרים, [אף דקודם זריקה קק"ל אסור לכהנים - מ"מ אין לוקין משום זרות]. **ולר' יוסי** לוקין על קק"ל קודם זריקה, וראיה מהא דתניא דוקא פיגול ונותר של קק"ל ולא תניא קק"ל קודם זריקה ותני פיגול ונותר של קק"ל משום דזריקה מהני בהי' להוויא מדיי אחרות, [וכן תניא ו"ל תוכל לאכלו בשעריך וגו' ונדבותיך' זו תודה ושלמים שאם אכלו קודם זריקה [לוקה]].

לב בשר קדשי אסורים ובשר קדשים קלים שנתבלו עם בשר תהוא - **לר' יוחנן** לכו"ע אסור לטמאים ומותר לטהורים משום דקק"ל מותר לזרים, ובק"א אין כדי לאסור, ואף לר"ש אסור לטמאים לפי דשם קדשים עליהם ומצטרפים, **ולר"ל** [וכ"מ בברייתא] לחנ"ק אסור לטמאים ומותר לטהורים, ולר"ש מותר לכולם דס"ל אין ק"ק וקק"ל מצטרפים, [אבל לתנא דמתני' אותו שם מצטרף דלשון תרומה וטומאה - אחד].

בגד שצבעו

פ"א ה"א

בגד הצבעו בקליפי עולה ידלק דכ' ווערלתם ערלתו את פריו' - **ו"א** דדרש"י דבר העוול את פריו, **ו"נאָ** דדרש"י את פריו' דבר הסמוך לפריו, ולמ"ח זה א"ש **דגרעניימ** ג"כ אסורים, ולמ"ד ידלפי' קליפין מדבר העוול את פריו - **ו"א** דהא"נ ודרש' גם ו"יא את פריו', ו"יא דדרש"י ונערלתם ערלתו את פריו' דבר העוול את פריו ודבר שפריו עורלו.

מתי איסור הנאה בכלל איסור אכילה, ר' אבהו אמר בשם **ר"א** דכל מקום דכ' לא תאכל', לא תאכלו', לא יאכלו' - הנאה בכלל אכילה, מלבד מקום שהתורה פי' דאין הנאה בכלל אכילה כלפי' באבר מן החי [ובשרה בשדה טריפה לא תאכלו' וכ' דכלכל תשליכון אותו] וכן נבילה [דכ' לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך נתנה ואכלה'], ואמרו

דמהא דניכא הא"א דכלב אסור באכילה ש"מ דכל מקום איסור הנאה כאיסור אכילה.

אילה"ק לר' אבהו בשם ר"א - **מחלב נבלה** המותר בהנאה ואף דכ' כ'ל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו' כיון דכ' חלב נבילה וחלב טריפה יעשה בו לכל מלאכה, וכן אילה"ק **מדם** המותר בהנאה דכ' ק"א את הדם לא תאכלו', כיון דכ' **על** הארץ שפכנו כמים **מגיד** הנאה המותרים בהנאה.

לד' וכן אילה"ק **הנשה** המותר בהנאה דכ' **על** כן לא יאכלו בני"ה' וגו' כיון דר' אבהו לומד הלתי בניד הנשה מגיד הנשה של נבילה, וכן אילה"ק **מאיסור חדש** דכ' לחם וקלי וכרמל לא תאכלו' כיון דשאני הני שיש זמן לאיסורם שניתר בהקרבת העומר, וכן אילה"ק **משרצים** דכ' לא תאכלום כי שקץ הם' כיון דהם' ממעט איסור הנאה שבו.

לר' אבהו בשם ר' יוחנן כל מקום דכ' לא תאכל' לא תאכלו' לא יאכלו' משמע עד לשון אכילה אלא איסור הנאה דכ' יכ'ל חסותו אשר יובא מדמה אלו מועד לכפר בקודש לא תאכל' וכ' גם באש תשרף' ומ"מ אין ג"מ כיון ר"א לר' יוחנן לענין איסור כמבואר בבבלי וכפי שיבואר, והנהגה מציינו דאמר ר"א בשם ר' יוחנן **הדעושה איספגלית** ורטיה על המכה **משור הנסקל וחמץ שעבר עליו הפסח** אינו לוקה לפי שאין הלית' שלהם מחזור אלא ילפי' שור הנסקל מדכ' ובועל השור נקי וחמץ ילפי' בפסחים מחסאתא, אבל לר' אבהו בשם ר"א לוקין על הנאה משור הנסקל וחמץ, [ואילה"ק ע"ר' ר' יוחנן מדילפי' איסור הנאה מדכ' סקול יסקל השוור לא יאכל את בשרו' דהלא ששחט אסור באכילה - כן דין ר' יוחנן פי' דתני לשוור שנשחט משנגמר דינו].

ילה"ס האם הדעושה איספגלית מערלה לוקה כיון דיש עשה על הנאה מערלה ול"ת על אכילת ערלה, ואין ל"ת על הגאת ערלה או"ד הדעשה דהנאה מגלה על ל"ת.

יש להוכיח כר"א בשם ר' יוחנן מדכ' גם **כל חלב** וגו' לא תאכלו' וכ' חלב נבילה וחלב טריפה' ודרשו דאפי' מלאכת גבוה מותר בו ומאה דלא צריכא להיודיש ש"מ דפשיטא דהדיט שרי, וכן מוכח מדרשו בהא דכ' **רק הדם** לא תאכלו' וכ' גם **על** הארץ שפכנו' דאין ס' כמעויר לק"ט ולא הוצרכו להעיר הנאה, וכן מוכח מדרשו מדכ' **לא תאכלו נבילת'** וכ' לגר אשר בשעריך' וגו' דאף גר תושב אוכל נבילות ולא דרשו להתיי הנאה, וכן מוכח מדרשו מדכ' **בשרי** בשדה **טריפה** לא תאכלו' וכ' גם **לכלב** תשליכון אותו' דדוקא טריפה אתה משליך אותו חוליון שנשחטו בעזרה האסורים בהנאה מד"ת ולא דרשו להתיי הנאה.

לה ותניא דמטיע לר' אבהו בשם ר"א דדריש ר' אישיה דהמאכיל חמץ ג'כ חייב מדכ' לא יאכל חמץ' ואייל' דאתי לאיסור הנאה כיון דכ' כבר' לא תאכל עליו חמץ', **ותניא דמטיע לר' אבהו בשם ר' יוחנן** דר' יצחק דריש לחייב מאכיל כאכול בחמץ החמור משרצים קלים] אסורים בהנאה ואין בהם כרת, מהרא"פ], והא דכ' גם **לא יאכל חמץ'** בציירי' היינו לאיסור הנאה.

האם קרקע ובע"ח נאסרים בע"ז, קרקע אין נאסרת בע"ז דכ' אליהים על ההרים' ודרש"י ולא ההרים אליהים, אבל הצר צורה בקרקע הקרקע נאסרת דכל שיש בו תפיסת ידי אדם נאסר, הצובע בע"ז לשם ע"ז אין נאסר דהלא אפי' המשתחוה להם אין נאסר.

מה בכלל איסור ערלה של הצובע בגדים בערלה, **ילה"ס במוכין** שנותנם בכר שצבעו בקליפי ערלה האם הוו כנגד דמתני' או"ד דשאני מוכין דלא אהבינן בצביעה, וכן **ילה"ס בגדול** שצבעו ע"מ לחותכו האם דינו כנגד מוסגר גבי נעשים, וכיון דחתוכו מבטל את הטומאה, או דינו כנגד מוחלט ואפי' לאחר שחותכו עומד בטומאתו.

בגד שצבעו חזור וצבעו והקדיח הגבג מרוב צביעה והיה בצביעה הראשונה כל צורכו ובשנית הקדיח - אסור שכבר נאסר בראשונה.

צבעו בקליפי אגוז של חוליון וחזור וצבעו בקליפי אגוז של ערלה - **למ"ד** דגו"ט לפגם מותר ה"ג מותר, ולמ"ד אטול"פ אסור ה"ג אסור.

ילה"ס בצבעו בקליפי אגוז של ערלה וחוליון וחזור וצבעו בקליפי רימון של חולין האם אע"פ שאינו מינו מצטרף לחולין לבטל במאיתים, ואין להוכיח מדתני דניגולג' דביילה גדולים מעלים את הקטנים במשקל דאם יש ג' קטנים וכה' גדולים חשיב' להו כמאה להעלות את התרומה, והקטנים מעלין את הגדולים במנין שאם יש ג' גדולים ונ' קטנים ונפל עגול גדול, ומשום דרבנן הקילו רוב זה

כיון דרשמי' דוקא עיגולי דבלה דהוי מין במינו אבל אגוז ורימון אינו מין במינו.

ל' ילה"ם בצבע בקליפי אגוז של ערלה ואח"כ בקליפי **אגוז תולין ממין אחר** אגוז שצבעו משונה, ואין להוכיח מתאנים שחורות שמעלים את הלבנות ולבנות את השחורות כיון דשאני תאנים שיכול לחותכם ואין ניכר מי השחורות ומי הלבנות, [אבל יש ללמוד מדין תאנים **לצובע גיזי צמר** תחיתו שאח"כ עירבן [ואף לדעיל תספתקו במוכין שאני גיזין שהם חשוכים], וכן יש לדמות תאנים **לצבוע וחוחת את הצמר** ומנפץ את כולן יחד].

באיזה אופן ובכמה יש ביטול בתערובת ערלה, הובא במתני' לעיל לוי. **בגד שצבעו בקליפי ערלה שנתערב באחרים - לר"מ** ידלקו כולם דהוי דבר שדרכו להימנות, **ולחכמים** יעלו בא' ומאתים' דס"ל רק ו' דמתני' לקמן הוו דבר שבמינין.

תערובת סומנלין קריב ערלה בקליפי ערלה - בטילה במאתים, **מי צבעים - בסטלים** גרוב היינו מים שנצבעו ע"י קליפי ערלה אבל מוח' ת"ק ור"מ האם בטל במאתים איירי בצבע בקליפין והוי כערלה בעין, **תערובת הנאת ערלה - ר' בא** בר ממל אמר דבטילה ברוב, ואילה"ק **מתני'** דתבשיל שבשלו בקליפי ערלה ידלק אאי"כ שמתים - כיון דר"א אוקי למתני' בתערובת קדירות בקדירות תל"א ביטול ערלה ברוב אלא כל בלח, אבל יבטל ביבש בטל במאתים, אי"נ ר' בא איירי בדיעבד אבל אין צובעין בתערובת זו לכתחילה, ואופן הביטול היינו ע"י דרואים את ההיתר כאילו אינו ואם יש ביד האיסור לצבוע אסור ואם לאו מותר.

דברים של גויים האוסרים בהנאה - יין וחומץ של גויים שהיה מתחילה יין ודוקא ככה"ד כיון דאין הגויים מנסכים חומץ.

חוס הדרמיני שנותנים לחנוכי יין **שבתו בהתבשיל** ופוטל את החין שבו - לכו"ע אסור דפולט את היין שבו, **ואם מכרו חוץ מדמי היין שבו** - מותר, ואם נתנו ע"ג תבשיל - **לר"מ** אסור דס"ל ריחא מילתא היא, **ולחכמים** מותר ריחא לאו מילתא היא, **לסמון בורכעי המיטה** דהיינו שרוצה בקיומו ע"י דבר אחר - **לר"א** אסור, **ולר' יוחנן** מותר.

ל' ר"ז הקפיד כששאלוהו האם מותר **לסמוך** את **המיטה בבגד הצבוע בערלה** - כיון ודודאי אסור לפי שאיסורו ניכר ואפי' למאן דמתייר בהרס.

מתי אמרי' שימכור לעכו"ם חוץ מדמי האיסור שבו, **כרכר של ע"ז** מהט שא אורגין - אסור בהנאה, **ואם ארג בו בגד אסור בהנאה**, וכן חוץ מוכריים לגוי חוץ מדמי יי"ג שבו - כיון דחייש' שיקח ישראל מהגוי [וכן הטעם בבגד הצבוע בערלה], אבל יי"ג שאני דאין הדרך לקחתו מהגוי.

פ"ב ה"ב

הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע איזה הוא - **לר"מ** ידלק בבגד דהוי דבר שדרכו להמנות [אבל בפחות ממלוא הסיט עולה בא' ומאתים], **ולחכמים** דדוקא דברים שדרכן להמנות דלקמן אין בטלים יעלה בא' ומאתים [אפי' מלא הסיט].

הארגו מלא הסיט מצמר בכור בבגד, ומשיעיר הנזיר ומפטר **חמוב** בשק - ידלק ואמרו שק בשיער דכן הדרין, ומבואר ממתי' דלא כהוראת ר' יוחנן דצמר בכור שטרפו בטל ברוב [ואף לא ליטרא צמר בכור בשמונה ליטרא].

לח הא דתנן דשיערי הנזיר ישרף ומאיידן תנן **דיקבר - י"א** דשק ידלק לפי שהדרוך לחטט אחריני, אבל אין דרך לחטט אחר שיער, **וי"א** דשיער במקדש ידלק דכ' ונתנו על האש אשר תחת זבח השלמים' דהיינו במקדש [ובגבולין יקבר כדתנן דאם גילח מבדיעה לא היה משלח תחת הדוד, וי"א דשאני שיער נזיר טהור ידילק תחת האש שמבטלים את השלמים, משא"כ טמא, ואמרו דאין להוכיח דשאני שק משיער מהא דתנן **דפטר חמוב ידלק ומאיידן תנן דיקבר** - כיון דאפש"ל דיקבר היינו גופו שכלה מיז וישרף היינו שערו דכלה רק לאחר זמן, ואכתי צ"ע מ"ט שיער נזיר טמא לא ישרף.

המוקדשין ממקדשין כל שהן, ואמרו בשם ר' יוחנן דה"מ קדשים שיש להם מתיריים, אבל בקדשים שאין להם מתיריים אין מקדשים אלא אם יש מלא הסיט, אבל כבר מוכח כן במתני' דתני ברישא דבעי בכבור מלא הסיט ובסיפא מקדשין כל שהן וע"כ דשאני בכור שאין לו מתירין.

הנה נתן לקמן דס"ל לחכמים דרקו' [דברים דרכן להמנות ואין בטלים ור"מ פליגי, ופי' לר' דלר"מ אינא']דברים, והיינו דדברים דחכמים, ובגד שצבע בקליפי ערלה, ומלא הסיט מקליפי ערלה, וחבילי מלתן דלקמן, ואיכא א" - **י"א** דסיפא דמתני' האורג מלא הסיט מכבור וכי'

כר"מ אבל רבנן פליגי, **וי"א** דסיפא ככו"ע והא דאיכא י' דברים צ"ל דר"מ כר"ע דאף ככרות של בעה"ב דרכן להמנות.

פ"ב ה"ג

תבשיל שנתבשל בקליפי ערלה וכן תנור שהוסק בקליפי ערלה - ידלק תבשיל או הפת דיש שבח עצים בפת ואם נתערב באחרים יעלה בא' ומאתים.

גחלי ערלה שעיימו - ר' יוחנן אמר דמתורת, ואילה"ק לדכאו' כבר תניא הכי בברייתא דתניא אם ישן יוצן ואמרו בסיפא בישל בגחלי לכו"ע מותר - כיון דהתם איירי בגחלי היתר שהוסיף עצים לחלים שיישבן ע"י קליפי ערלה.

ל"ט אבנים המנוגעות שעשאן סיד ע"י ששרפן - **איכא דתני** דעלו מידי טומאת כין דנשרפו, **ואיכא דתני** דלא עלו מידי טומאתן, ואף למ"ד דעלו מידי טומאתן מ"מ אסורים בהנאה דכ' צרעת ממארת' ודרש' תן בו מאירה ואל ינהה ממנו [ול"א דהיתר הנאה תליא אם עלה מידי טומאה ולהר"א דתליא אין להוכיח מהא דכל הנשרפין אפנין מותר כיון דהכא אי"ז נשרפין ולא תני התם אלא לאופקיי מנקרבין].

דין אפר הנשרפין, ר' אבהו אמר דכל הנשרפין אפנין מותר חוץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה דכ' ולא ידבק גור', וכן אפר בית המנוגע אסור אף שלא בא מחמת ע"ז כיון דילפי' נתיציה' נתיציה' מע"ז.

פ"ב ה"ד

חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו, ואם נתערבו באחרים **לר"מ** כולם ידלקו **ולחכמים** יעלו בא' ומאתים.

חבילה - כה' זירין, וחבילה גבי מיטה דתני המיטה פוטלמאה חבילה - ארבעה שתי ארוכות ושתי קצרות.

דברים שאינם מתבטלים בתערובת לר"מ כל שדרכו להימנות מקדש, **ולחכמים** אין מקדש אלא ו' דברים בלבד, **ולר"ע** שבעה דברים.

לר' יוחנן ר"מ אסור בכל שדרכו להימנות, **ולר"ל** לא אמר ר"מ אלא בעשרה דברים, והוכיחו כד' ר"ל מתני' בכלים דכלי שניקב במוציא רימון פי' רימון קטן ולא גדול אלא בינוני והא דהוזכרו רימוני בדם וחצירי גבע' היינו שיהו מקדשים בכל מקום, ולר' יהודה דהתם לא הזכור אלא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום אבל יש רימונים שיקוב בשוק מעשר זמאי, וכיון דכל שאר רימונים מוכרים במנין ש"מ דרימוני בדם דר"מ היינו דוקא אלו שנמכרים רק במנין מחמת חביבותם.

פ"ב ה"ה

מ' ו' דברים שדרכן להמנות הג"ל - אגוזי פרך, רימוני בדם, חביבות סתומות, חילפות תרות, וקילחי כרוב, ודלעת יניית [וכן קיריאי וקורותא מיני דלעת], **ולר"ע** אף ככרות של בעה"ב שתן גדולת - יש מהם שהם ערלה ויש מהם כה"כ והכל אסור, [ולא הזכירו תרומה לפי שנוהגת בכל].

ילה"ס האם שקידי פרך בכלל אגוזי פרך.

חביות היינו סתומה בין סתומות וודאי דלא אתי לאופקי סתומה בין פתוחות כיון דניכרת אלא דסתומה בין הפתוחות ונפתחה או פתוחה בין הפתוחות ונסתמה - יש להם שיעור אחר א' ומאתים בערלה וכה"כ וא' ומאה בתרומה, [ופתוחה בין הסתומות - י"ל שהיתה רק עם מגופה דחשיב פתוחה אצל חנוני כדרך סתומה אצל חנוני, והא דתניא ונסתמה י"ל שבעה"ב חור ולקחה].

פ"ב ה"ו

דבר שדרכו להמנות שבטל מחשיבותו [קודם שנפלו לתערובת] יעלה בא' ומאה ובא' ומאתים, וכגון שנתפצעו האגוזים, נתפרדו הרימונים נפתחו החביות, נחתכו הדלועין, נתפרסו הככרות [והיינו כר"ע].

אם נפלו ואח"כ נתפצעו **לר"מ** לא יעלו ואפי' בשוגג לפי דקנסו שוגג אטו מזידי, **לר' יהודה** אף במזיד יעלה דהרי קנסו בידו שנפצע וכו', **ולר' יוסי** גזרו דוקא במזיד ולא בשוגג.

ר' יוחנן אמר **דכל האיסורים שהוסיף עליהם** בשוגג מותר ובמזיד אסור דאין מבטלין איסור לכתחילה, וכן אמר ר"ל דאם היו לפנינו קנ' תכיות סתומות ונפלה חביית סתומה ואסרי' בסתומות אפי' בא' ומאה אבל אם נפתחו מאה - מאה ומותרות והמטיה אסורות שנת האיסור ביניהם, ואם נפתחו החמישייה - ומותרות, [והיינו שנפתחו בשוגג].

דלעת ששלקה בבית אביה שנתבשלה מחוברת - **ילה"ם** האם נטבלה **למעשרות** לאסור אכילת עראי ממנה כדאמרי' דבישול טובל למעשר.

יש שהוסתפקו האם דלעת הנ"ל מטמאת טומאת אוכלין

כיון דאין טומאה אלא בתלוש אר"ד דכיון שבשילה הוי כתלוש ור"י יוסי אמר **דתאנים וענבים שצמיקו בבית אביהם** ואינם יוניקים עוד, וה"ה דלעת ששלקה - נמטאים טומאת אוכלין, אבל **הרובה מהם בשבת** חייב משום קוצר דמ"מ עוקר דבר מגידולו.

פ"ב ה"ז

מ"א ספק ערלה וספק כלאי הכרם - **י"א** ענבים הנמכרות בצד כרם ערלה, **וי"א** דאינו נחשב ספק אאי"כ יש כרם ערלה וכרם שאינו ערלה - **בא"י** אסור, **בסוריא** מותר דלא ההמירו רבנן בספק, **בחב"ל** יכול לקחת ובלבד שלא יראוהו לוקט א"י דערלה יודא' וכן כה"כ נוהג בחב"ל.

חדש אסור מהתורה בכל מקום ואפי' בחב"ל, ומתני' כר"א דהנה תניא **כל מצוה שאינה תלויה בארץ חייבים עליה** אף בחב"ל, **וכל מצוה שהיא תלויה בארץ חייבים עליה בארץ** ולא בחב"ל מלבד ערלה וכלאי הכרם, **ולר"א** אף חדש דכ' **יבכל מושבותיכם'**, [ות"ק יליף מינה רק וחדש של א"י אסור בחב"ל].

הא דלא תני **חלה** בברייתא הג"ל הנוהגת אף בחב"ל - י"ל כיון דנוהגת רק בישראל ולא בעכו"ם דכ' ראשית עריסותיכם' ולא של גויים.

ערלה בחו"ל מהלכה - **לשמואל** מהלכות המדינה, **ולר' יוחנן** הלכה למשה מסיני, **והא דספק מותר** - י"ל דכך נאמרה ההלכה.

כלאים בחו"ל מדברי סופרים - **לשמואל** ה"מ כלאי הכרם אבל כלאי זרעים מותרים בחו"ל דדוקא כלאי הכרם האסורים בהנאה אסור בחו"ל משא"כ כלאי זרעים, [ושמואל קנס כשי" אדם שתלש כלאי זרעים של ישראל בחו"ל], **ולר' יוחנן** ה"מ כלאי הכרם אבל כלאי זרעים אסורים בחו"ל, וסמכו מדכ' את חוקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד שעטנו לא יעלה עליך' דהוקשו כלאי זרעים לכלאי בגדים ובהמה שאין תלויים בארץ ואסורים בכל מקום.

מ"ב אין עושים עם ישראל בכלאים, אינו עוקרים עמו **בכלא** מפני שהוא ממעט בעעביה.

אין עושים עם הגוי בארץ בכלאים בין בכלאי הכרם ובין **בכלאי זרעים**, אבל עיירות המובלעות בתחום א"י [כאימה וחברותיה] - עושין עם הגוי, וכשם שהכלאים אסורים בא"י כך אסורים בחו"ל - **לשמואל** בכלאי הכרם, **ולר' יוחנן** כלאי זרעים.

מסכת ביכורים

יש מביאין

פ"א ה"א

א' יש מביאין ביכורים וקורין מארמי אבד אבי' עד סוף הפרשה, **ויש מביאין ואין קורין** ויתבארו דיניהם לקמן. **יש שאינם מביאין** דהיינו הנוטע בעצלו והברין יחזור מהאילן שכרשותו אצל יחיד או אצל רבים ונמצא יונק מקרקע שאינו שלו, ואפי' מנטיעה הוקינה אינו מביא, וכן המכריח מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו אפי' מנטיעה הילדה אינו מביא [וש"מ דילדה וקנינה חיים זה מזה], **ומקור הפטור** בהנ"ל דכ' ראשית בכורי אדמתך תביא' עד שיהו כל הגידולים מאדמתך.

ב' יוחנן פי' דהני פטורים נאמרו דוקא כשגזול את חברו כדכ' אדמתך' אבל אם נתן לו חברו רשות - מביא ביכורים, ואף דמבואר לקמן דאילן שלו וקרקע של חברו אינו מביא ביכורים [מהא דאמרו דקנה אילן וקרקעו מביא ביכורים] הא שאני דיעקר הנטיעה ברשותו וההברכה מועטת.

תני אם הביא ברשות מביא וקואר - **לר' יוסי** בשם ר' אימי אינו מביא אלא כ"כ הקרקע שלו וכן אם נתן לו רשות לעולם, אבל אם נתן לו רשות לשעה אינו מביא, **ולר' יונה** בשם ר' אימי [וכן מתבאר מד' ר' יוחנן הג"ל -] אפי' הקרקע בידו רק לשעה מביא ביכורים, כדאמר' דהחופר בור שיח ומערה חופר והשרשים שלו שע"מ כן הגחיל יהושע את הארץ, ואמרו' דהנוטע סמוך למיצר מביא ביכורים ואף דשורשים הם לשעה

[אבל ר' יוסי ס"ל דכיון דשורש חוזר וגדל אייז רשות לשטת אלא ולקרוה].

הנה תנן בערלה והמברין לחויל - **לברי** טבל וחולין מעורבים זה בזה, ולרבנן אזילי ע"פ הנהן - **יש שאמרו** דמתני' ההמברין ברשות אחרת אינו מביא אתיא כרבי, **אבל אמרו** דאתיא אפי' כרבנן ושאיני ביכורים דכ' בהו 'אדמתך' ואף לרבנן אזילי אחר השרשים.

ב הנוטע בתוך שלו ודרך הרבים או היחיד באמצע - לת"ק

אינו מביא **ולר' יהודה** מביא מקו קורא, **והא** דעובר ברשות היחיד **או חשיב מברין מקו חברו** אייל דאיירי במטמין בדלעת או סילון שאינו יונק מדרך היחיד והרבים - סו"ק דא"כ ביאי ויקרא אפי' לרבנן, אלא **י"ל דר' יהודה** סתמק האם המוכר שביל לחברו מכר לו רק הילוך או אף עד התהום ולכן מביא ואינו קורא, ולרבנן פשיטא דמכר לו אף עד התהום ולכן אינו מביא לכל.

והא דלר' יהודה העובר בקרקע ר"ר לא חשיב מברין בקרקע הר"ר **י"ל משום** דס"ל לר"י כר"א דהתני לעשות חלל תחת קרקע רה"ר אם העגלה יכולה להלך ע"ג [אבל לרבנן אסור משום גול הרבים] ומ"מ אינו קורא כיון דאיזי קרקע שלו [אבל אי"ל דס"ל דכל הקודם זכה כיון דא"כ היה צריך להביא ולקרוה].

פ"א ה"ב

עוד שאינם מביאין וקורין, ה**אריסין** המקבלים שדה למצחה לשליש ורובעי, ו**החכורות** שמקבלים בכמה כורים לשנה, ה**סיקריקון** שנתונים לו שדה כשכא להרוג ואינו נתון בלב שלם החושב שיכול להוציאה ה**הגזלן** שגול קרקע ולפי שאין קרקע גנולה - אין מביאין ביכורים דכ' **דאדמתך**, **א.ה.** **י**ל שעי' דהלא אמרי' בכלאי ובערלה דיש גזילה לקרקע אם נשטקע שם הבעלים, וצ"ע].

ג הנוזל ומורה ונטעה ולא נתייאשו הבעלים אע"פ דחייב לו דמים וקנאה בשינוי מ"מ **לר' יהודה** שדימה ביכורים לקדשי הגבול מביא ביכורים ול"א דהוי מצוה הבאה בעביירה, אבל **לרבנן** הוקדשו ביכורים לקדשי מקדש אינו מביא ביכורים לפי דהוי כאשירה האדע"פ שבטלה עד"ש שבה מ"מ אין מביאין ממנה קרבן משום דהוי מצוה הבאה בעביירה, [אבל אמרו **דלולב** מביא ממנה משום דאין במצוות משום מצוה הבאה בעביירה אלא בקדשים לפי שאין מצוות כמביא אגבוח].

הנוזל ומורה שנתתייאשו הבעלים ונטעה ובכך קנאה בשינוי - **יש שהוכיחו** דאינו מביא' ואף שקנא ביואש מדאמריו' על גזלן ואריס הרי אלו בתרומה'ע משא"כ בביכורים וכיון דא"א לומר דאיירי בפירות הלא הלוקח גם פטור מביכורים ע"כ דצ"ל שגול ומורה ובכ"א אינו מביא וע"כ דאיירי כשנתתייאשו הבעלים דאל"ה אף תרומה אינו מפרשי **[וכן אין הקדשו והקדש]**, **ויש שאמרו** דילת"ס האם מביא ביכורים כשנתתיאשו הבעלים, ואין ראייה מהנ"ל כיון דהא דאמרו הרי אלו בתרומה'ע ולא בביכורים מירי כפלא נתייאשו הטעם שא"א לאכול את הפירות הגזולים מחמת שהם טבל לפי שאין הגזלן יכול להפריש לפי שאינו שלו ואין הבעלים מפרשי לפי שאי ברשותו [ואף אם הפריש אינו תרומה'ע], אבל ביכורים מותרים ל' שאין להם טבל, ואמתי יל"ס.

פ"א ה"ג

אין מביאין ביכורים קודם לעצרת דכ' **זחג** הקציר בכורי משעך אשר תזרע בשדה' ומבואר דשתי הלחם קודמים לכל, ואנשי הר צבועים שהביאו ביכורים קודם עצרת לא קבלו מהם.

אין מביאין ביכורים אלא משבעת המינים דכ' 'ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר הביא בארצך' וכיון דלא כ' ראשית אלא 'מראשית' ש"מ דאין מביאין מכל הפירות, אבל ל"א דמביא רק מחטים' שעושים שהם עיקר פרי האדמה כיון דכ' **כל פרי האדמה**, אלא ילפי' 'ארצך' מ'מאריך' דשבעת המינים דרק שבעת המינים חייבים בביכורים.

זית שמן היינו זית אגורי [הנמצא באורזיס, פ"מ] האוגר את השמן לתוכו שבעגשים יורדין עליו אבל אין מביאין ביכורים מזיתים שבעמשום המאבדים את השמן, **ובש'** היינו תמרים וכדכ' בימי חזוקה שתיקן להביא את המעשרות לבית ה' וכפופוך הדבר הרבו בני' ראשית דגן תירוש ויצהר

ודבש' והלא אין דבש חייב במעשר א"ו דבש היינו תמרים.

ד הא דכ' בשבעת המינים **כ"פ ארץ** משום שעיקר צרכי הבית עומד על חיטה חזית, **והא** דנכללן **מינים אלו יחד** - **י"א** דנ"מ לברכה לדעת איזו פרי להקדים ברובה, **י"א** דלשיעורים כדאמריו בבבלי חיטה כדי שאכלת פרי סוכו, אבל **ק' מנין** לשיעור גרים בבחרת וטמאה בכעדשה מהשרץ.

הפריש ביכורים ממינים הפטורים - אם הפריש **משאר פירות** אייז ביכורים, אבל אם הפריש **מתמרים שבהרים ומפירות שבעמקים** - **י"א** דלא קדשו, **וי"א** דקדשו דהוי כתרומ מרע על היפה דתרומתו תרומה ומשום דס"ל להך מ"ד דפירות הרעים נתחייבו בביכורים, ומ"ד לא קדשו ס"ל דאין חיוב כלל אלא בפירות המוכחרים כדתיני דאין מביאין מן הציפורנין פירות ציפורי שאינם מהמבחר, ומהבישנין שבבית שאן, ואם הביא לא קדשו.

וכן אין מביאין ביכורים מתאנים סוכות שעלו בהם קוצים ומהמונקבות ומענבים מאובקות מעושנות שעלה בהם אבק או עשן, אבל מביאין מתאנים בנות שבע והלבלבניות המוכחרות, [והא דאמרו בלשון 'אבל' משום דהו"א שאין מביאין מהם לפי שהן מבכרות רק לבסוף].

רשב"ג אמר דאין מביאים תמרים אלא מיריחו, ואין קוראין אלא על הכותבות.

רשב"א אמר דמביאין **מירמוני העמקים** אע"פ דבעלמא פירות העמקים אינם מהמבחר.

פ"א ה"ד

גר המתפלל שאין אמו מישראל, **לחנא דמתני'** - **בינו לבין עצמו** אומר אלקי אבות ישראל, **ובבית הכנסת** אומר אלקי אבותים, **ואם היתה אמו מישראל** אומר אלקי אבותינו, **ולתני ר' יהודה** אומר בכ"א שאין אבותינו כדלקמן.

ה **ביכורים בוגר**, הגר שאין אמו מישראל - **לחנא דמתני'** מביא ואינו קורא עלי' יכול לומר **אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו'** לפי שאינם אבותיו - **לר' יונה** ור' **יסא** איירי בבני קיני חותן משה **דהנה** חני לקמן דאין אשה מביאה ביכורים לפי שששים לא נחלו את הארץ ואין יכולות לומר 'האדמה אשר נתתה לי', ואי איירי מתני' בגר דעלמא לך' שאינו יכול לומר' **אשר נשבע ה' לאבותינו** הלא לא נחל את הארץ, **אבל הק'** דבני קיני מביאין וקורין כיון דכ' **לכה** אנו והטבנו לך' וכיון דגרי משה שיתן להם חלק בא"י שפיר יכולים לומר **אשר נשבעת לאבותינו'** [ומשה אמר ע"פ הדבור ולכן שייך 'נשבעת' רש"י ס], **א.ה.** **ב**דעת ר' יונה ור' יסא צ"ל דס"ל דאבותינו מתפרש דוקא כלפי אברהם ולא אבותיו של הבר, וצ"ע], **לחזוקת** איירי בגר דעלמא דאמרו ולקמן דהא דאמרו לטרופוס ועבד והשליח אשתי וטומטום והאנדרוניגוס מביאין לו קורין ול"א דאין מביאין כלל מחמת דאין להם חלק בירושת הארץ לפי דכ' 'הגיר' בסוף פרשת ביכורים 'ושמחת אתה והלוי והגר אשר בשערך', וש"מ דגר אף שאינו נוחר את הארץ מ"מ מביא אינו קורא, **ור"ש ב"י** דחה דמקרא 'ושמחת' איירי בבני הקיני אבל חזוקה ס"ל דבני הקיני מביאין וקרינ'.

גר שאמו מישראל מביא וקורא - **י"א** דאיירי בכורי שבא בעבירה על בת ישראל ואף שאביו גוי, אבל אם אביו גר ס"ל להך מ"ד דבני גרים מביאין וקורין לפי שיכול לומר אשר נשבע לאבותינו [ב"א דאף אם אביו גר מביא ואינו קורא לפי ד'אבותינו' היינו אברהם יצחק ויעקב, והא דאמר בנימין בר עשתור דאיירי בכורי שבא בעבירה על בת ישראל י"ל דהנה שמעו גרים בני גרים שאומרים אלקי אבותינו וכיון דשמעו דדוקא אם אמו מישראל אומר אלקי אבותינו ולא גרים בני גרים צ"ל דאיירי בגר בן נכרי שבא על בת ישראל בעבירה.

יש שהק' כיצד בני גרים אומרים אלקי אבותינו הלא אינם בני אברהם יצחק ויעקב, ועוד מה מהני שאמו מישראל הלא לא נתחלקה הארץ אלא לזכרים, ואמרו **דחני ר' יהודה** דפליג על תנא דמתני' וגר מביא וקורא לפי דאברהם מתחילה היה אב לארם אבל אבא כ"י נעשה' **אב המון** גרים נתתיך' אב לכל הגויים, והלכה כר' יהודה וכן הורה ר' אבהו שיכול לומר בתפילה אלקי אבותינו, אבל ביכורים לא היו במונו.

פ"א ה"ה

ישיואי בת גרים ועבדים משוחררי לכהן - כ' **כ'** אם הם ניתואר מזרע בית ישראל לר' יהודה אין אשה נשאת

לכהן קרא' א"ו אביה מביאה להא, אבל אם רק אמה מישראל לא תנשא לכהן, דהוי כבת חליה האסורה לכהן, **ולראב"ב** אין פסול לכהונה עד שיהו אביה ואמה גרים אבל אפי' רק אמה מישראל וכ"ש אם אביה ישראל תנשא לכהן, **ולר' יוסי** רק גירות עצמה אסורה אבל אם נולדה בקדושה ואפי' אביה ואמה גרים מותרת לכהונה, **ולר"ש** אפי' גירות עצמה מותרת וצריכה שתביא בתולים בקדושה דרייש כי אם בתולה שנתאר היא עצמה בשעת הבאת בתולים מישראל.

י וכעייז' תני לר"ש גירות פחותה מבת ג' שנים מותרת לכהונה דכ' בנקמת מדיין ונאמר אף לפנחס שהיה כהן 'וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיזו לכם', ולרבנן הגי' דתנ' על ר"ש 'החיו לכם' לעבדים ושפחות.

הלכה כר' יוסי וכחנים נהגו בעיניהם סלסול כראב"י [ר' אבנה הלוקה כן ששנא בת גרים עומד דאמרו הדלכה כר' יוסי הוי כחותרה הרצועה].

כשרות לכהונה משוואי איסור עשה, רבי הכשרי משפחה בדרום שפרק עליה ערערו כיון דנצמצא שזקנתה **נתגיירה** פחותה **מבג' ענים** - **יש שאמרו** דהיינו כר"ש, **ויש שאמרו** דלכו"ע כשר כיון דהוי ולד איסור עשה דכי אם בתולה בעמיו וגו', וכדאמר' דוולד בוגרת שנשאת לכהונה כשר, אבל דור שני במצרי אע"פ דהוא איסור עשה מ"מ אסור כקהל כיון דהוא כעשה השוה בכל ואל רק אצל כהנים.

עוד שמביאין ואינם קורין, ה**אפטורפוס** **העבד והשליח** מביאין ואינם קורין לפי שאינם יכולים לומר 'האדמה אשר נתת לי' לפי שאינה שלהם, וכן **האשה הטומטום והאנדרוניגוס** מביאין ולא קורין שאינם יכולים לומר כנ"ל דאשה לא נתלה את הארץ וטומטום ואנדרוניגוס בספק.

ה"מ דאדם משלח ביכורים ביד שליח היינו כשליקט מתחילה עד"כ אבל אם ליקט ע"ד שייביא הוא לא ישלח ביד אחר לפי שכל ביכורים **שנראו להיתר בקריאה אין מביאין אותם ללא קריאה**, ואף **דאין קריאה מעכבת בביכורים** מ"מ דוקא אצל הראוי לקריאה אבל אם נתחייב לקריאה ואין ראוי לקריאה - קריאה מעכבת וכעין דינא דכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו.

אילת"ק דלכא' מצינו ביכורים שנראו לקריאה המתורים ללא קריאה מהא דהמוכר שדהו ואח"כ מכר שדהו מביא ואינו קורא - כיון דאיירי בלקט ע"ד למכור שדהו, **וכן אילת"ק** מהא דיבש המעיין ואף דהאין דמביא ואינו קורא - כיון דהיה כך מתחילה בשעת לקיטה.

ז **ליקט ע"ד** לשלח ביד שליח לא ישלחו ביד שליח אחר דחיישי' שמא ימלך להביא בעצמו ולא יקרא דיסבור שאי"צ קריאה.

יורש בחיי אביו מביא ואינו קורא משום דהוי כשלוחו, ואף אם היה אביו מסוכן או חולה מביא ואינו קורא, [אבל לאחר מיתת אביו מביא וקורא דאת שלו הוא מביא].

ביכורים מנכסי אשתו, כ' 'ושמחת' וגו' אתה וביתך' וילפי' דאדם מביא ביכורים מנכסי אשתו **לר' יוחנן** מביא וקורא אף מחיים ס"ל קנין פירות כקנין הגוף, **ולר"ל** דוקא לאחר מיתה אבל מחיים אינו מביא ור"ל כשי' דס"ל אדם יורש את אשתו ד"ת אבל לר' דאינו יורש את אשתו ד"ת ע"כ דקרא אתי מחיים [ומהא יליף ר' יוחנן דקנין פירות כקנין הגוף], וכיון דלר' יורשה רק מדרבנן יכול לקרא **א.ה.** [כיון דעשה הפירות ממונו אף מידת] מ"מ אין להעמיד לקרא בדיבת בלאחר מיתה **א.ה.** כיון דאיזי' ב'יתך' אלא רק כמקבל במתנה].

האם הנחה וקריאה מעכבת בביכורים, **לרבנן** הנחה מעכבת בעד המזבח בקרן דרומית מערבית של המזבח, אבל אין קריאה מעכבת בהם **ולר"ע** אף קריאה מעכבת בהם, [והא דתני' באילו הן הלוקחן האוכל ביכורים קודם קריאה היינו כר"ע וילפי' בבבלי אוהרה מרד' י"א תוכל לאכול בשערך' וגו' תרומת ידך' דהיינו הביכורים ולכא למימד דאתי לחזן לחומה כיון וילפי' לה בקו' ממעשר שני, אלא לאוהרה לאוכל קודם קריאה].

הטעם דהנחה מעכבת - **י"א** משום שהיא שווה בכל אבל קריאה אינה שווה בכל לפי דיש שמביאין ולא קורין, **וב"א** משום דשנה עליה הכותב לעכב כ' יהודה דיליף מהנחה בתרא דין תנופה אתיא כמ"ד דהנחה מעכבת לפי שהיא שוה בכל משא"כ לחכמים דהנחה בתרא שלא לצורך כיון דתנופה ילפי' ידי' יד' משלמים].

להערות והארות וקבלת הגליון, ניתן לפנות במייל: lishne.klile@gmail.com

מכו"כ ניתן לקבל את הגליון בנקודות ההפצה ובמייל של 'מכון תמצית הש"ס': 7692282@gmail.com